

TOSAMA

Izhaja od meseca oktobra 1965. List, ki ga člani kolektiva dobijo brezplačno, izhaja enkrat mesečno. Leto izhajanja: XVII

Št. 9

GLASILO DELAVCEV TOSAME september 1981

Poslovanje DO Tosama v I. polletju 1981

Uvodni del

Upoštevač določila 150. in 151. člena Zakona o združenem delu morajo delavci v temeljni organizaciji združenega dela in delovni organizaciji nenehno spremljati rezultate svojega dela. Izvajanje teh določil zakona je v sedanjih, zelo zaostrenih pogojih gospodarjenja, ko je celotna družba pod močnim vplivom stabilizacijskih naporov, še veliko bolj pomembno in obvezujoče.

Razumljivo je, da so najboljše prilike za ocenjevanje rezultatov preteklega dela ob izdelavi in sprejemanju periodičnih in zaključnih računov.

Ub ugotavljanju rezultatov svojega dela za preteklo obdobje pa morajo delavci na podlagi ugotovitev in ocen tudi sprejemati ukrepe za izboljšanje poslovanja in odpravo pomanjkljivosti, ki so negativno vplivale na poslovanje temeljnih in delovne organizacije.

Temeljne organizacije združenega dela so se v delovni organizaciji TOSAMA organizirale s sklepom zborov delavcev, 14. novembra 1975. V delovno organizacijo TOSAMA so se temeljne organizacije združenega dela združile s sklenitvijo samoupravnega sporazuma, 6. februarja 1976.

Delovno organizacijo TOSAMA sestavljajo:

- Temeljna organizacija SANITETA
- Temeljna organizacija FILTRI
- Delovna skupnost skupnih služb

V skladu z določili Samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo imata obe temeljni organizaciji in delovna skupnost skupnih služb svoje knjigovodstvo in finančno poslovanje, z januarjem 1978 pa imajo tudi lastne žiro račune.

Glede na to, da imata obe temeljni organizaciji že izdelani poslovni poročili, ki sta priloženi k polletni-

ma obračunama, jih v tem poročilu posebej ne obravnavamo. Zato se to poročilo nanaša na poslovanje delovne organizacije TOSAMA kot celoto in na delo posameznih sektorjev v delovni skupnosti skupnih služb.

Predvidevanja, da se bo v letu 1980 zastavljena stabilizacijska politika nadaljevala tudi v 1981. letu, se uresničujejo s tem, da se pogoji

gospodarjenja še zaostrujejo in da se praktično dnevno srečujemo z novimi problemi in težavami.

Razumljivo je, da ukrepi in napore usmerjeni v stabilizacijo celotnega jugoslovanskega gospodarstva ne morejo in tudi ne grejo mimo naše delovne organizacije kar nam

(nadaljevanje na 2. strani)

Pripravljanje na izdelavo Gospodarskega načrta za leto 1982

Dosedanje izkušnje kažejo, da je oblikovanje letnega gospodarskega načrta dolgotrajen proces, ki zaradi svoje dolžine (cca 8 mesecev) zahteva zelo načrten pristop. Zato ni nič čudnega, da smo se načrtovanja postopka izdelave GN za leto 1982 lotili že v juniju letos. V prvi polovici junija je bil namreč izdelan Delovni program oblikovanja GN za leto 1982, ki vsebuje pregled posameznih predvidenih aktivnosti z nosilci in roki ter mrežni diagram. Glede na to, da smo v zadnjem času, od kar je objavljen omenjeni Delovni program, večkrat naleteli na določena vprašanja v zvezi s potrebno stopnjo tovrstnega mrežnega planiranja, bomo v tem članku skušali v kratkem prikazati smisel takšnega pristopa k obsežnejšim projektom in pomen posameznih zaključkov, ki izhajajo iz mrežnega diagrama. Na koncu bomo še povzeli glavne faze oblikovanja GN za leto 1982, kot izhajajo iz izdelanega mrežnega diagrama.

Postopek mrežnega planiranja je priporočljivo uporabljati pri vseh obsežnejših projektih, katere si lah-

ko vnaprej natanko zamislimo, po svoji strukturi oziroma medsebojni odvisnosti posameznih aktivnosti pa so zelo zapleteni. Zato lahko pri ne-načrtnem izvajanju takšnih projektov pride do nepotrebnih zastojev, ker se pač določene aktivnosti niso pravočasno začele. Da bi se takšnim nepotrebnim zastojem popolnoma izognili, je potrebno uporabiti pravilen metodološki pristop pri načrtovanju celotnega projekta. Eden takšnih pristopov je metoda mrežnega planiranja. Glavne faze te metode so naslednje:

- izdelava seznama vseh aktivnosti potrebnih za realizacijo celotnega projekta,
- določitev zaporedja aktivnosti in določitev medsebojnih odvisnosti,
- določitev števila dni potrebnega za izvedbo vsake aktivnosti posebej,
- izdelava mrežnega diagrama (na osnovi določenega zaporedja aktivnosti),
- vpis števila dni trajanja posameznih aktivnosti v mrežni diagram,

(nadaljevanje na 4. strani)

(nadaljevanje s 1. strani)

dokazujejo tudi rezultati poslovanja v letošnjem prvem polletju in stalni problemi s katerimi se srečujemo in jih tudi več ali manj uspešno rešujemo. V tem poročilu so navedeni le nekateri bistveni elementi poslovanja in problemi s katerimi smo se srečevali v obravnavanem obdobju; podrobnosti pa so prikazane v poslovnih poročilih temeljnih organizacij in sektorjev v delovni skupnosti skupnih služb.

Osnovne značilnosti poslovanja v prvem polletju 1981 so naslednje

Uspešnost gospodarjenja

Iz podatkov o polletnem poslovanju je razvidno, da se je celotni prihodek napram enakemu obdobju preteklega leta povečal za 31,2 %, porabljena sredstva so se povečala za 37,8 %, dohodek za 17,4 %, del čistega dohodka za osebne dohodke za 27,6 %, del čistega dohodka za poslovni sklad pa za 7,6 %. Osnovni razlog za zaostajanje dohodka in čistega dohodka za rastjo celotnega dohodka je predvsem v nesorazmernem povečanju porabljenih sredstev.

Dejstvo je, da so cene surovinam in repromaterialu rastle neprimerno hitreje kot pa smo dvigovali cene našim izdelkom.

Poleg tega je na tak rezultat vplivalo tudi občutno pomanjkanje ključnih surovin in repromaterialov in zaradi tega tudi zastoji v proizvodnji. Precejšen vpliv na rezultate poslovanja pa ima tudi močno povečan izvoz, saj se je povečal za 99,6 %.

Izpolnjevanje gospodarskega načrta

Ob polletnem obračunu je izdelana tudi primerjava o doseganju planskih zadolžitvev. Iz navedenih primerjav sledi, da smo celotni prihodek dosegli napram planu 98,3 %, porabljena sredstva 95,5 %, dohodek 105,3 %, del čistega dohodka za osebne dohodke 96,6 %, del čistega dohodka za poslovni sklad pa 130,6 %. Navidezno je ta situacija še kar ugodna, vendar pa moramo pri tem upoštevati naslednje:

- navedeni osnovni podatki kažejo le na finančno doseganje planskih zadolžitvev, medtem ko je fizično doseganje plana občutno slabše in ga torej ne dosegamo;
- na finančne rezultate je že močno vplivalo povečanje cen našim izdelkom. Cene smo povečali 15. aprila letos, v povprečju za 24,3 odstotke.

Logično je torej, če realno ocenjujemo doseganje polletnega plana, da ocena ne more biti pozitivna in z doseženimi rezultati tudi ne moremo biti zadovoljni.

Izvoz

Iz priloženih podatkov je razvidno, da se je prihodek s prodajo na tujem trgu povečal za 99,6 % in je

znašal 98.244.623 din. Plan izvoza je dosežen s 74,9 %. Na nedoseganje plana izvoza je vplivalo predvsem to, da je bil v TOZD Saniteta izvoz na začetku leta nizek, v TOZD Filtri pa je izpadel predvideni izvoz na Kitajsko in v Turčijo.

Uvoz

Tudi na področju uvoza nismo dosegli planiranih rezultatov kar pa je logična posledica predhodne ugotovitve. Nismo imeli namreč dovolj deviznih sredstev, da bi lahko kupovali surovine in repromateriala potrebne za normalno in nemoteno proizvodnjo. Zaradi tega smo morali občutno zmanjšati proizvodnjo izdelkov, ki vsebujejo razmeroma veliko uvoženih materialov (Molny plenice, hlačne plenice, micropore obliži).

Zaradi pomanjkanja deviznih sredstev smo si občasno pomagali s terminskimi nakupi deviz — seveda pa je bil ta nakup začasen in smo morali tako kupljene devize vračati.

V času, ko je sestavljeno to poročilo, so znani tudi že pogoji pod katerimi bomo na področju zunanjetrgovinske menjave poslovali do konca leta 1981. Napori, ki smo jih v povečan izvoz vlagali v prvem polletju, se obrestujejo, saj imamo sklep na podlagi katerega lahko od 5. avgusta 1981 dalje koristimo 90 odstotkov deviznih pravic od ustvarjenega izvoza. (25 % več kot do navedenega datuma). Poleg tega nam doseženi rezultati omogočajo, da tudi v prihodnjih mesecih na področju zunanjetrgovinske menjave (seveda, v mejah s planom postavljenih razmerij) poslujemo normalno, kljub izredno ostrim ukrepom, ki so bili sprejeti na zadnji skupščini SISEOT.

Te ugodnosti smo pridobili zato, ker se je naša zunanjetrgovinska menjava gibal v okvirih, ki so bili za TOSAMO postavljeni v SISEOT. Seveda pa moramo z dosedanjo usmeritvijo dosledno nadaljevati, ker se sicer lahko zgodi, da nam bodo te ugodnosti odvzete, če se ne bomo gibal v okviru, s planom postavljenih razmerij na področju izvoza in uvoza.

Enako pomembno kot je povečanje izvoza, je zmanjševanje uvoza. Na tem področju so bili doseženi nekateri rezultati, med katerimi je sigurno največji vključitev Condux mlina za mletje odpadkov. Prihranek na tem mlinu je lahko razmeroma velik, saj z njegovo vključitvijo vračamo v proizvodnjo vse odpadke, ki nastajajo pri proizvodnji v mikalnici in pri filtrih. Te odpadke smo v preteklosti odvažali v jame za smeti. Seveda pa je na področju zmanjševanja uvoza oziroma zamenjave uvoženih surovin z domačimi, še veliko možnosti in bo te treba čimpreje in čimbolj kvalitetno izkoristiti.

Preskrba s surovinami in repromateriali

Celotno letošnje polletje smo imeli zelo velike probleme pri preskrbi s potrebnimi surovinami in repromateriali. Pomanjkanje le-teh nam je povzročilo precejšnje zastoj v proizvodnji in tu je tudi glavni vzrok, da plana proizvodnje ne dosegamo. Posledice tega pa so tudi v nedoseganju ostalih planskih zadolžitvev in v skrajni meri tudi nezadovoljiv poslovni uspeh.

Situacija je čestokrat tako kritična, da sicer domačih materialov ne dobimo v zadostnih količinah tudi če v celoti plačujemo z deviznimi sredstvi.

Ta problem je predvsem prisoten pri preji. Predilnice, ki koristijo kot osnovno surovino bombaž (tega pa morajo v celoti uvoziti) imajo velike obveznosti do izvoza tako, da za domače tržišče in proizvodnjo tega izdelka ni.

Ker je situacija pereča, ni pa nobenih izglede, da bi se v kratkem izboljšala, smo se odločili, da bomo nekaj preje tudi uvozili. Čeprav tu ni prave logike, pa je v tej situaciji edina možnost, da rešimo problem proizvodnje, da se vsaj približamo planirani proizvodnji in da tudi imamo proizvodnjo predvsem za izvoz.

Pomanjkanje osnovnih materialov ima še eno negativno posledico in sicer v tem, da kupimo na tržišču vse, kar dobimo, ne glede na kvaliteto. To pa ima določene posledice na kvaliteto naših izdelkov, reklamacije, ipd.

Področje cen bi moralo biti v tem letu urejeno v skladu z zakonom, resolucijami in predvsem z ukrepi na področju stabilizacije. Vendar pa je situacija popolnoma drugačna. TOSAMA je bila že v drugi polovici preteklega leta, še bolj pa letos, deležna pri nabavi osnovnih repromaterialov številnih in zelo visokih podražitev, ki so močno vplivale na poslovni uspeh. S podražitvami naših izdelkov nismo smeli in mogli slediti tem podražitvam. V mesecu aprilu smo le uspeli z dolgotrajnimi in zahtevnimi postopki izvajanja Zakona o politiki in družbeni kontroli cen podražiti naše izdelke v povprečju za 24,3 %. To povečanje je imelo v drugem četrtletju določene pozitivne učinke, vendar pa vseh podražitev surovin in repromaterialov ni moglo kompenzirati. Upamo, da bodo najnovejši ukrepi na področju cen le privedli do normalizacije in umiritve stanja na tem področju.

Ob dejstvu, da vseh podražitev nismo mogli kompenzirati z novimi cenami naših izdelkov je nujno, da se vsi skupaj, z maksimalnimi napori usmerimo v povečanje produktivnosti in zmanjšanje stroškov poslovanja. To je edina pot, ki nas

(nadaljevanje na 3. strani)

(nadaljevanje z 2. strani)
vodi do solidnih poslovnih rezultato-
v.

Oskrba domačega tržišča z izdelki Tosame

Oskrba slovenskega in jugoslovanskega trga z našimi izdelki, je vedno slabša. Na to vplivata dva že navedena razloga:

- pomanjkanje repromaterialov in surovin in zaradi tega zastoji v proizvodnji in nedoseganje planirane proizvodnje
- povečan izvoz zaradi potreb po deviznih sredstvih za nakup uvoženih surovin in repromaterialov, za devizna plačila domačih materialov ter za uvoz rezervnih delov in opreme.

Pomanjkanje naših izdelkov je na nekaterih področjih že kritično (oolnice nimajo gaze in zato odlasujejo operacije, na tržišču občutno primanjkuje življenjsko potrebnih artiklov kot so plenice in higienski vložki).

O tej problematiki smo že decembra 1980, januarja 1981 in v juniju 1981 z obširno pisмено informacijo obvestili odgovorne organe, na zveznem, republiškem in občinskem nivoju z namenom, da bi si pridobili ugodnejše pogoje pri oskrbi s potrebnimi repromateriali iz domačega in tujega tržišča. Bili smo prisotni tudi na večih sestankih in razgovorih, koder se je obravnavala ta problematika, vendar rezultatov ni bilo. Šele v preteklem mesecu je prišlo do intervencije s strani Republiškega komiteja za tržišče in splošne gospodarske zadeve ter s strani Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Rezultat teh intervencij je za 10.000.000 din deviznih sredstev s katerimi moramo sedaj izboljšati preskrbo Slovenije z našimi izdelki. Ta intervencija bo sicer nekoliko ublažila situacijo, vendar pa problemov preskrbe še zdaleč ne bo odpravila.

Situacija v zvezi s preskrbo domačih kupcev z izdelki TOZD Filtri, je nespremenjena. Še vedno domačim tobačnim tovarnam prodamo samo toliko filtrov za kolikor nam zagotovijo uvoženi repromaterial. Praktično za domače kupce izvajamo samo storitev predelave, medtem, ko je nabava materiala njihova skrb. To je tudi osnovni razlog, da je proizvodnja filtrov za domače tržišče občutno padla. Morda bo pri 90 % deviznih pravicah ustvarjenih z izvozom, situacija nekoliko boljša in bomo lahko del tako pridobljenih deviz usmerili na domače tržišče, seveda pa je to najprej treba ugotoviti in realno planirati vsa dogajanja do konca tekočega leta.

Likvidnost

Problematika na tem področju je stalna in se zaostruje. Vzroki za pomanjkanje obratnih finančnih sredstev so predvsem v

— povežani vrednosti zalog. Zaloge niso porasle količinsko ampak le vrednostno, kar je posledica velikih podražitev surovin in repromaterialov,

— povečanje plačevanja z menicami. Vse več je kupcev, ki plačujejo z menicami in to z močno podaljšanimi roki zapadlosti. Pogosti so primeri, da moramo menice vračati, ker so roki zapadlosti predolgi — daljši kot pa imamo to urejeno s pogodbami in dogovori.

Problem likvidnosti je zlasti močno prisoten v TOZD Saniteta, saj trenutno ta TOZD dolguje TOZD Filtri skoraj 3 milijarde starih din. Za rešitev tega problema se bo treba močneje angažirati in pri naših kupcih doseči maksimalno skrajšanje rokov plačil.

Problematika na področju delitve osebnih dohodkov

Izplačilna sredstva za osebne dohodke so se v prvem polletju povečala za 27,6 % napram enakemu obdobju preteklega leta in so znašala 72.459.563 din. Ugotavljamo, da smo glede na družbeni dogovor in ostale dokumente in določila, ki urejajo to področje, kar precejšnji kršitelji tako v obeh temeljnih organizacijah kakor tudi v delovni skupnosti skupnih služb.

V mesecu juniju smo sprejeli sklep in izvedli povečanje OD za 5 % in to linearno, vsem enako. Za tako povečanje smo se odločili predvsem iz sledečih razlogov:

- zaradi določenih nesorazmerij je bilo nujno uskladiti razmerja med najvišjimi in najnižjimi osebnimi dohodki, tako kot to določajo samoupravni akti;
- taki sklepi in take zahteve so bile postavljene na sestankih osnovnih organizacij sindikata že v preteklem letu in v začetku letošnjega leta ob predhodnih korekcijah in delitvi po zaključnem računu za leto 1980;
- upoštevali smo rast življenjskih stroškov in padanje življenjskega standarda.

Na podlagi že navedenih ugotovitev (kršitve DD) v tem trenutku nismo v stanju povečati OD. Predvidevamo, da bomo v drugi polovici meseca septembra že lahko realno ocenili poslovno uspešnost in gibanje dohodka do konca leta in na podlagi te ocene tudi ugotovili kakšne so možnosti za povečanje OD v tem letu.

Ostala problematika

Na zastoje v proizvodnji in posredno na nedoseganje planskih dolžitev so vplivale tudi nekatere večje okvare strojev in naprav.

Predvsem velja omeniti večje okvare glavnega kompresorja, linije za proizvodnjo netkanega blaga in s strani inšpektorja parnih kotlov izrečena prepoved uporabe nekaterih tlačnih posod. Navedeni in drugi podobni primeri kažejo, da je treba področju varstva pri delu in vzdrževalni dejavnosti posvetiti več pozornosti, ker je od usposobljenosti teh dejavnosti večkrat odvisno ali so delovna sredstva in naprave sposobne normalno in redno obravnavati ali ne. Na področju vzdrževalne dejavnosti je v pripravi nov predlog organizacije, ki naj bi predvsem prispeval k ustrežnejši delitvi dela, učini odgovornosti in predvsem večji učinkovitosti dela te službe.

V začetku leta smo vsi skupaj sprejeli stabilizacijski program za leto 1981. Dogovorili smo se in sklenili, da bomo izvajanje tega programa analizirali ob vsakem periodičnem obračunu. Seveda je to možno, če vsak sektor in oba TOZD-a pripravita ustrezno poročilo. Teh poročil ni bilo od vseh zadolženih, zato bomo izvajanje programa stabilizacije lahko obravnavali šele v začetku meseca septembra, to je takrat, ko bodo izdelana ustrezna poročila.

Zaključek

Na podlagi prikazanih podatkov in poročil ter analiz ugotavljamo, da rezultati, ki smo jih dosegli v prvem polletju 1981 niso zadovoljivi.

Prav tako je iz poročila razvidno, da je na celotno poslovanje delovne organizacije TOSAMA vplivalo veliko objektivnih pa tudi subjektivnih vzrokov. Za objektivne vzroke običajno smatramo, da so takega značaja, da nanje ne moremo vplivati in jih moramo zato upoštevati kot dejstvo.

Seveda pa tega ne moremo smatrati pri subjektivnih vzrokih, to je tistih, ki so naši, znotraj delovne organizacije ter so rezultati slabega dela in poslovanja nas samih.

Ob spoznanju (tega spoznanja pa se moramo zavedati vsi člani delovne organizacije TOSAMA), da subjektivne vzroke lahko odpravimo pa je nujno, da se pri tem vsi maksimalno angažiramo in s povečanimi delovnimi napori, z bolj kvalitetnim delom, s povečano delovno disciplino in s čimbolj racionalnim trošenjem sredstev, dosežemo čimboljše delovne rezultate. Le tako se bomo obdržali na solidnem nivoju, premagali sedanje probleme in težave, ki so izredno močno povezane in neodvisne z napori za stabilizacijo celotne jugoslovanske družbe in si s tem tudi zagotovili dobro počutje in primerno socialno varnost.

Edvard ing. Peternel, gl. direktor

(nadaljevanje s 1. strani)

- izračun prvega možnega dne začetka izvajanja posamezne aktivnosti in izračun zadnjega dopustnega dne za začetek izvajanja posamezne aktivnosti in vpis teh podatkov v diagram,
- koledarsko fiksiranje celotnega projekta (v kolikor je podana vsaj ena datumsko opredeljena zahteva v zvezi z izvedbo projekta, je s tem že rokovno opredeljen celotni projekt — oziroma vsaka aktivnost posebej),
- na osnovi mrežnega diagrama ugotovitev datumskih rokov za izvedbo posameznih aktivnosti — izdelava rokovnika,
- ugotovitev kritične poti oziroma kritičnih aktivnosti — to so aktivnosti, pri katerih ni nobene časovne rezerve — torej se morajo izvesti v točno določenem roku, sicer bo kasnila izvedba celotnega projekta.

Iz prikazanega postopka izdelave mrežnega plana ni težko izluščiti smisla takšnega pristopa: sistematično si zamislimo celotni potek izvedbe projekta in s tem objektivno določimo roke za izvedbo posameznih aktivnosti, za katere so zadolženi posamezniki. V obsežnih projektih običajno sodeluje veliko ljudi, zato je velika verjetnost, da se bo ob nenačrtnem pristopu odgovornost posameznikov porazgubila. Prikazana metoda pa omogoča ugotavljanje osebne odgovornosti za kasnitev celotnega projekta. Najpomembnejši rezultati uporabe metode mrežnega planiranja so torej objektivno določeni roki za izvedbo po-

sameznih aktivnosti in opredeljena osebna odgovornost za izvedbo posameznih aktivnosti v določenih rokih.

Zdaj pa si oglejmo še glavne zaključke, ki izhajajo iz izdelanega mrežnega diagrama planiranja v DO Tosama za leto 1982!

Prva presenetljiva ugotovitev je gotovo ta, da za izdelavo celotnega letnega gospodarskega načrta potrebujemo celih 181 delovnih dni. Tudi sami smo bili presenečeni nad to dolgotrajnostjo in smo zato skušali skrajšati trajanje posameznih aktivnosti. Po posvetovanju s posameznimi nosilci aktivnosti pa smo prišli do zaključka, da kljub vsemu časa izdelave ni mogoče skrajšati.

Z izdelavo letnega plana za leto 1982 smo začeli že 16. julija. Prvi otiplivejši rezultat letošnjega planiranja bo proizvodni plan vsklajen s proizvodnimi kapacitetami, ki naj bi bil izdelan do 21. septembra. Sprejem I. dela Gospodarskega načrta za leto 1982 naj bi bil 14. decembra 1981. II., to je vrednostni del Gospodarskega načrta, pa bo predvidevanjih sprejet 8. marca 1982. 19. marca bo celotna publikacija Gospodarskega načrta za leto 1982 razdeljena porabnikom.

Takšni so torej glavni rokovni mejniki izdelave Gospodarskega načrta za leto 1982. Sedaj je vrsta na nas vseh, ki smo kakorkoli zadolženi za katerokoli od aktivnosti v zvezi z izdelavo GN za leto 1982, da vestno in pravočasno izvršimo svoje naloge, kajti le v tem primeru bo Gospodarski načrt za leto 1982 izdelan kvalitetno in v predvidenem roku.

Marjan Mlakar, dipl. oec.

stroj in doma previjali prejo. Predno je bil odobren nakup, je bilo izvršenih več ogledov enakih strojev, kateri že obratujejo v Sloveniji (TOTRA, PREBOLD, AJDOVŠČINA). Kot pri vsaki novi investiciji v našem podjetju, se je tudi pri tej pokazala naša ponavljajoča slaba stran. Imeti en stroj, na njem pa izdelovati ali obdelovati čim več artiklov ali materialov. Tako smo, kar zadeva tehničnih rešitev pri naših skoro nemogočih zahtevah, povzročili dobavitelju veliko preglavic. Potrudili so se in nam ugodili tako, da imamo stroj za odvijanje iz varkopsov (velikih, malih) in iz križnih navitkov (ostankov, mehko) na križne navitke, katerih debelino lahko reguliramo. Dva križno previjalna stroja AVTOSUK 2007 sta nabavljena pri firmi INVESTA — PRAGA za dinarska sredstva na obročno odplačevanje. Stroja imata 64 vreten in sta postavljena tako, da je možno posluževanje 32 vreten na eni strani. Torej sta glavi na obeh koncih stroja. Vsako vreteno ima svoj lasten pogon in pri okvari enega, se glava vretena sname, zamenja z rezervnim in stroj nemoteno obratuje.

Pri vseh avtomatskih strojih je predpogoj za normalno obratovanje kvaliteta materiala, cevke in navitje ter vzdrževanje in čiščenje stroja. Pri transportu poškodovane cevke so neuporabne.

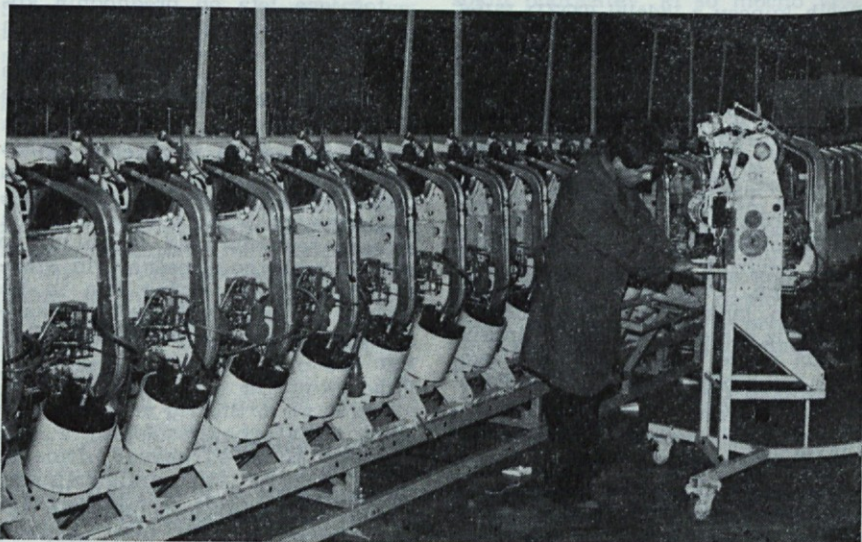
Brez izpolnitve predhodno omenjenih pogojev, tudi še tako moderen, visokoproduktiven stroj, ne bo izpolnil naših pričakovanj.

Danica Merkužič

Odsluženi stroji zamenjani z novimi

Pri selitvi oddelka pripravljavnice iz starih prostorov v novo halo leta 1977, je sodelavec rekel: »Popoln nesmisel je odslužene stroje montirati v nove prostore.« Takrat si še sanjati ne bi upal, da bo v štirih letih dočkal zamenjavo starih, z moderno opremljenimi novimi stroji.

Povod za zamenjavo starih strojev je bil stroj za mehko navijanje, katerega posluževanje ni bilo več varno. Potrebe po tem materialu so tolikšne, da je stroj nepogrešljiv. Za te vrste uslug podjetja nimajo kapacitet. Na njem se previjajo materiali — preja, ki gre v oplemenitenje (beljenje, barvanje). Zaradi premajhnih kapacitet in nekvalitetnih navitkov smo se predčasno že odrekli izvozu beljenih ovojev. Izdelan je bil elaborat in iz njega je razvidno, da vsako leto plačujemo ogromna sredstva za usluge previjanja. S temi sredstvi bi lahko kupili

Nova pridobitev — križno previjalni stroj AVTOSUK 2007

Kratek zgodovinski razvoj DO Tosama

V mesecu septembru praznuje naša delovna organizacija. Leta 1950, 10. septembra, je namreč tovarna prešla v delavske roke, izvoljen je bil prvi delavski svet.

Zato v tej, septembrski številki objavljamo kratek opis razvoja tovarne — od skromnih začetkov pa do danes.

Podoben, kot precej drugih tovarn v domžalskem okolišju, ki so nastale na temeljih starih objektov, je bil tudi začetek Tovarne sanitetnega materiala na Viru.

Tu so v skromnih prostorih nekdanje kartonaže v letu 1923 pričeli izdelovati sanitetni material. Podjetje je postopoma raslo, opremljeno pa je bilo večinoma s starimi stroji. Skrajno izžemanje delavcev in drugi pogoji so pripomogli, da je bila omogočena postopna rast in večanje tovarne, žal pa ne načrtno in brez skrbi za boljše delovne pogoje zaposlenih delavcev. Tako stanje je že zgodaj rodilo prizadevanja za organizacijo odpora proti izkoriščevalcem, kar se je odražalo v nenehni borbi za delovne pravice. Visoka delovna zavest teh delavcev je dobila še pomemben odraz ob stavki tekstilcev v letu 1936, ko so tudi v tem obratu, v borbi za doseg svojih pravic, z nekajdnevno stavko pokazali svojo solidarnost.

V času okupacije je bilo v tovarni močno žarišče upora. Številni aktivisti, delavci te tovarne, so bili povezani s terenom in organizirali so dobave sanitetnega materiala za NOV. Nekateri delavci so šli v partizane, mnogi pa so bili izseljeni.

Proizvodnja je med vojno znatno padla. Tovarna je obratovala z zmanjšano kapaciteto, zaposlenih je bilo le tretjino delavcev, izdelovali pa so največ obvezalni material za potrebe vojske.

Prva leta po vojni se je kolektiv nenehno boril za izpolnitev proizvodnih nalog. Zasežena zaloga surovin je omogočila takojšnjo proizvodnjo, ker strojni park in naprave niso bile poškodovane.

Ko je bilo leta 1946 podjetje nacionalizirano, je proizvodnja že normalno tekla, zaposlenih je bilo 70 delavcev. Toda že naslednje leto se

je število delavcev znatno povečalo in beležimo ob kraju leta 290 zaposlenih. To povečanje je bilo vzporedno s povečanjem kapacitet oz. z dobavo nekaterih strojev in opreme od pripojenega podjetja »COTON« iz Domžal ter dopolnitvijo opreme likvidiranega obrata v Kamniku. Strojni park se je še dopolnjeval s starimi stroji, ki so jih izločila iz proizvodnje nekatera tekstilna podjetja v Sloveniji. Velika prizadevnost kolektiva se je odražala v rasti proizvodnje posebno v borbi za izpolnitev plana. Kljub dotrajnosti in zastarelosti strojnega parka ter slabih delovnih pogojev je bila proizvodnja vsako leto večja.

če vlaganje v obnovo traktorskih strojev.

Razmeroma nizek organski kapital podjetja se je odražal tudi v ustvarjanju dohodka, saj nas je sistem obračunavanja dohodka uvrščal v lestvico podjetij z najnižjimi skladi. Tako je podjetje imelo malo sredstev, ki naj bi jih vložilo za nadomestitev strojev in opreme. Toda kljub temu je bilo nujno pripraviti program za rekonstrukcijo tovarne. Zaradi zelo dotrajanih in zastarelih strojev, zaradi tesnih in neprimernih obratnih prostorov, kar je povzročilo tudi nepopolnost in neurejenost tehnološkega procesa, zaradi zelo slabih delovnih pogojev ter zaščite za-

Prvotna Kocjančičeva tovarna na Viru

Novo obdobje je v razvoj podjetja prineslo delavsko samoupravljanje z izvolitvijo prvega delavskega sveta jeseni 1950. leta. Delavci so naglo dojeli zaupano jim nalogo in se z uspehom uveljavljali v samostojnem gospodarjenju s podjetjem. Kljub skromnemu večanju zmogljivosti so bili doseženi v proizvodnji vedno boljši rezultati. Večina oddelkov je obratovala v treh izmenah. Čestokrat se je bilo treba spoprijeti z mnogimi težavami, kajti primanjkovalo je surovin, reprodukcijskega materiala, goriva, potrebnih utenzilij, prevoznih sredstev ter razne opreme, pa tudi odgovarjajočih prostorov.

V letu 1955 je bila kapaciteta tkalnice povečana s postavitvijo obrata v Studi, kjer je bilo spravljeno v pogon 20 stavev. Stalno pomanjkanje tkanih ovojev je zahtevalo ve-

poslenih, predvsem pa zaradi nezadostnih proizvodnih zmogljivosti, je kolektiv v letu 1955 sklenil obnoviti in povečati tovarno. Kot je že rečeno, je zaradi majhnega dohodka in v zvezi s tem zaradi majhnih lastnih razpoložljivih sredstev precej težav pri najetju investicijskega posojila. Vendar je po velikem prizadevanju in uporni borbi za doseg cilja bilo končno v mesecu septembru 1957 odobreno investicijsko posojilo za predvideno rekonstrukcijo. Se istega leta je bil začetek gradbenih del in sklenjene so bile pogodbe za dobavo domače in tuje opreme. Naslednje leto je bil opravljen največji del gradbenih del, montiranih je bilo nekaj strojev. Z redno proizvodnjo je začelo podjetje obratovati v jeseni 1959. leta. S tem so se uresničile večletne težnje in dosežen je bil uspeh po

Po prvi rekonstrukciji 1957 — 1959

vztrajnem prizadevanju vsega kolektiva.

Rekonstrukcija je kmalu dala velike gospodarske uspehe, ki so iz leta v leto večji. To nam kažejo pokazatelji proizvodnje in druge primerjave v analizah zaključnega računa, kakor tudi indikatorji, ki jih posredujejo zbornice za primerjavo do drugih sorodnih podjetij. Rekonstrukcija podjetja je zajela tedaj najvažnejše oz. najbolj pereče oddelke. Tako je bilo rešeno vprašanje belilnice, mikalnice in konfekcije ter delno tkalnice ovojev. Rekonstrukcija pa ni zajela tkalnice gaze, pripravljalnice ter gradnjo skladišč, ker bi kompleksna rešitev tedaj zahtevala večja sredstva, katerih nismo mogli dobiti. Kmalu po rekonstrukciji podjetja se je pojavil v naši proizvodnji nov artikel, ki smo mu morali dati prednost z ozirom na perspektivni odjem tržišča: to so cigaretni filtri. Začetek proizvodnje teh izdelkov seže v leto 1961, ko smo uvedli izdelavo DICO filtrov, razširitev proizvodnje pa je bila dobava novega stroja iz Anglije, na katerem izdelujejo krep in vato filter. Tako je povečana kapaciteta proizvodnje filtrov in razširjen asortiman, ki krije del jugoslovanskih potreb po cigaretnih filterih. Organi upravljanja podjetja posvečajo vso skrb razširitvi proizvodnje

po novih delovnih površinah nadzirano nadstropje nad konfekcijo v novejši etažni zgradbi. Iz ČSSR so prispeli novi tkalski stroji za tkanje širokih tkanin, s čemer se je praktično pričela modernizacija tehnologije tkanja v TOSAMI. Vseh 36 stavitev je bilo postavljenih v prizidku belilnice, v prostoru, ki je bil prvotno namenjen in grajen za skladišče.

Leto poprej se je v TOSAMI pričelo s postopnim uvajanjem 42 urnega tedenska delavnika. Prehod na skrajšan delovni teden je bil postopen, saj je najprej prosta ena sobota v mesecu, nato pa sta bili prosti dve soboti, dokončno pa je bil uveden 42-urni delavni teden v letu 1969.

Povečana poraba energije je narokovala izgradnjo nove kotlovnice. Z gradnjo nove kotlovnice se je Tosama preorientirala s premoga na v tem času ustrežnejše gorivo, na mazut. Prehod na mazut je pomenil tudi lažje delo za zaposlene v kotlovnici. Izgradnja kotlovnice z rezervoarjem za mazut je bila zaključena leta 1965.

V letu 1965 je bila uvedena pri proizvodnji cigaretnih filtrov nova tehnologija. Namesto papirnih cigaretnih filtrov (DICO in vata-krep filtri) so se začeli izdelovati CSF filtri iz celuloznih in posebej utr-

Leto kasneje je bilo vsled kroničnega pomanjkanja skladiščnih površin zgrajeno novo skladišče za surovine, ki je bilo locirano južno od tedanjega lesenega skladišča.

V tem času (1969) se je začela tudi rekonstrukcija v oddelku belilnice. Rekonstrukcija je bila potrebna vsled spremembe tehnologije obdelave materialov v tem oddelku.

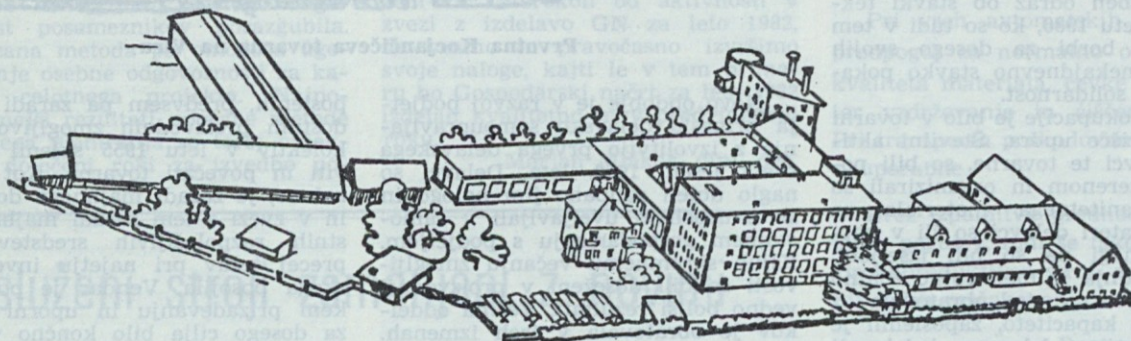
Iz zastarelega načina oplemenitnje se je prešlo na moderno obdelavo vključno z uvedbo dveh »HT« belilnih aparatov (aparati za delo pri visoki temperaturi).

Modernizacija belilnice je odpravila ročno delo ter težaški transport materiala kot tudi bistveno zboljšala delovne pogoje v oddelku.

Leta 1970 je bilo povečano skladišče surovin in pomožnega materiala.

To leto sta bila v pripravljalnici postavljena dva nova stroja in sicer snovalnik in škrobilnik, ki sta pomenila velik korak pri pripravi osnovnih materialov za tkanje.

Modernizacija je bila opravljena tudi v tkalnicah samih, ukinjeni sta bili namreč dve tkalnici kjer so delali stari stroji (tkalnica Zvezda v prostoru sedanje garderobe filtrov in tkalnica gaze v prostoru sedanje sanitetne konfekcije), postavljeni pa so bili novi trakotkalski stroji švicarskega proizvajalca

1962 — 1969 modernizacija belilnice in tkalnic, novo skladišče in kotlovnica

novega artikla, ki je perspektiven v zvezi z večjo potrošnjo na jugoslovanskem tržišču in v zvezi z zmanjševanjem uvoza gotovih izdelkov.

Glede na izredne rezultate rekonstrukcije in na uvedbo nekaterih novih artiklov, je postalo zelo pereče vprašanje skladišč. V letu 1962 je bila v ta namen zgrajena v podaljšku belilnice primerna stavba, ki se bo trenutno uporabljala za skladiščenje. Del proizvodne kardinice — to je odejna vrata je izločena v obratu na Viru in sicer je del strojev postavljen v obratu Krašnja, kjer so v letu 1962 pričeli s proizvodnjo in posluje kot samostojna ekonomska enota. Glede na nujnost ureditve tkalnice je predvidena zamenjava iztrošenih strojev z novimi avtomatskimi statvami. Uspešno nam je dobiti dovoljenje za uvoz strojev iz ČSSR.

Leta 1963 je bilo zaradi potrebe

jenih vlaken. Nova tehnologija je zahtevala izgradnjo manjše mikalnice, sicer pa je slonela na licenčnem sodelovanju z angleško firmo Filtrona.

Zaradi nerentabilnosti je bila v tem času ukinjena proizvodnja odejne vate v Krašnji, kjer je bila leta dotlej locirana.

Koncem leta 1965 je v TOSAMI prvič izšlo tovarniško glasilo. Mesečnik TOSAMA pomeni rezultat prizadevanj po tem, da se informiranje delavcev Tosame izvaja čim bolj celovito. Tosama je vseskozi ostala zvesta zasnovi mesečnika, saj ni izostala v tem času niti ena številka.

Zaradi želje po večji samostojnosti pri upravljanju zunanjetrgovinskih poslov se je 1968. leta dejavnost delovne organizacije razširila tudi na področje opravljanja tovrstnih poslov.

Muellerja. Ti stroji so bili postavljeni v prostoru dotedanje tkalnice gaze.

V proizvodnji cigaretnih filtrov je bil opuščen dotedanji način proizvodnje, filtri pa so se pričeli izdelovati iz acetatnega vlakna po licenčnem postopku Eastman Kodak.

V tem letu je bila zaključena tudi največja investicija, ki je v Tosami potekala v tem času, to je izgradnja objekta mikalnice. V novozgrajeni objekt se je v celoti preselila proizvodnja vate in izdelkov iz vate. Uvedena je tudi licenčna proizvodnja higienskih vložkov ter plenice za enkratno uporabo. Oba izdelka (Mimosept in Moelnyperfekt) sta se začela izdelovati v sodelovanju s švedsko firmo Moelnycke in sicer na osnovi pogodbe, ki je bila podpisana leta 1971.

(nadaljevanje na 7. strani)

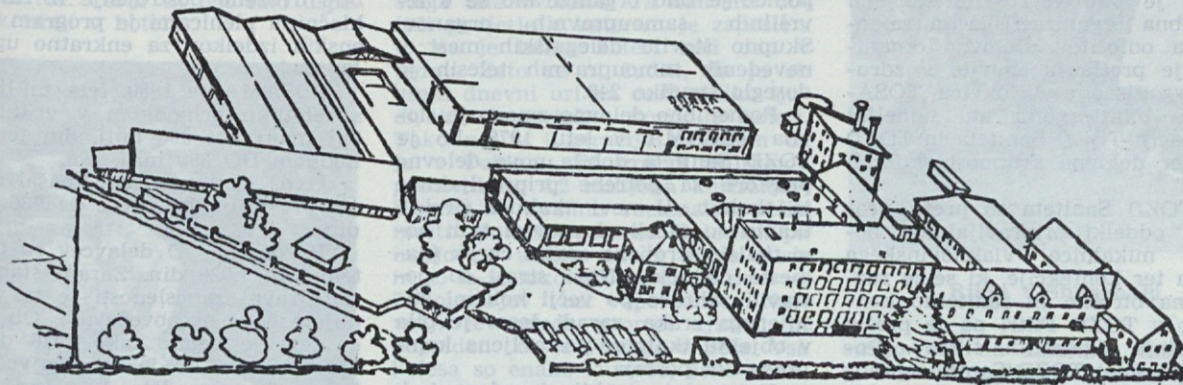
V konfekciji se je z nabavo stroja za mavčeve ovoje začela industrijska proizvodnja tega izdelka. Dotlej je potekalo izdelovanje mavčevih ovojev povsem ročno.

Po približno 16 letih je prenehal z delom tkalski obrat v Studu. Za njegovo delo ni bilo več potrebe, saj so bili v bivši oddelek mikalnice postavljeni novi tkalski stroji za tkanje širokih tkanin (64 avtomatskih statev Picanol).

To leto je bil zaradi pomanjkanja prostora pri proizvodnji cigaretnih filtrov zgrajen k obstoječemu objektu prizidek. Čeprav je bil pri modernizaciji dela dan poudarek proizvodnji, pa so se posodabljalne metode dela tudi na neproizvodnih delih. Ob tem je treba zlasti omeniti mali Philipsov računalnik, ki je bil nabavljen 1973 za potrebe fakturiranja, saldo kontiranja in izračunavanja OD. Postavljena je

konstrukcija je bil dan poseben podarek modernizaciji pri konfektiranju izdelkov. Za ta namen je bila nabavljena vrsta delovnih priprav, med katerimi je bil predvsem pomemben sterilizator, ki je zamenjal že iztrošeno parno sterilizacijsko napravo.

V letu 1975 so bili rezultati poslovne usmeritve posebej vidni. Celotni dohodek je znašal 437 milj. din stopnja rasti proizvodnje je bila

1970 — povečana skladišča in zgrajen objekt mikalnice

Zaradi potrebe po električni energiji je bila dograjena v tem obdobju tudi nova trafopostaja.

Koncem leta 1971 je bila končana druga etapa rekonstrukcije delovne organizacije. S to rekonstrukcijo se je moderniziralo delo predvsem v pripravljalnici, tkalnicah in mikalnici.

V tem letu je število zaposlenih preseglo 700 delavcev, celotni dohodek pa je bil dosežen v višini 113 milijonov din.

1972. leta je kot plod skupnega sodelovanja med TT Senožeče in TOSAMA bila podpisana pogodba o dolgoročnem poslovnem in tehničnem sodelovanju med obema organizacijama.

bila tudi nova telefonska centrala s 50 internimi številkami, nekoliko kasneje pa še razglasna postaja z ozvočenjem po vsej delovni organizaciji.

Z namenom, da se poveča prodaja v južnem predelu Jugoslavije, je začelo z delom prodajno skladišče v Skopju.

Kljub namenom o osnovanju lastne proizvodnje obližev do realizacije tovrstne proizvodnje ni prišlo, pač pa se je 1974 začelo sodelovanje v zvezi z obliži še z ameriško firmo 3 M. Poleg običajnih obližev, ki jih je pakirala Tosama dotlej, se je pričelo pakiranje poroznih obližev Micropore.

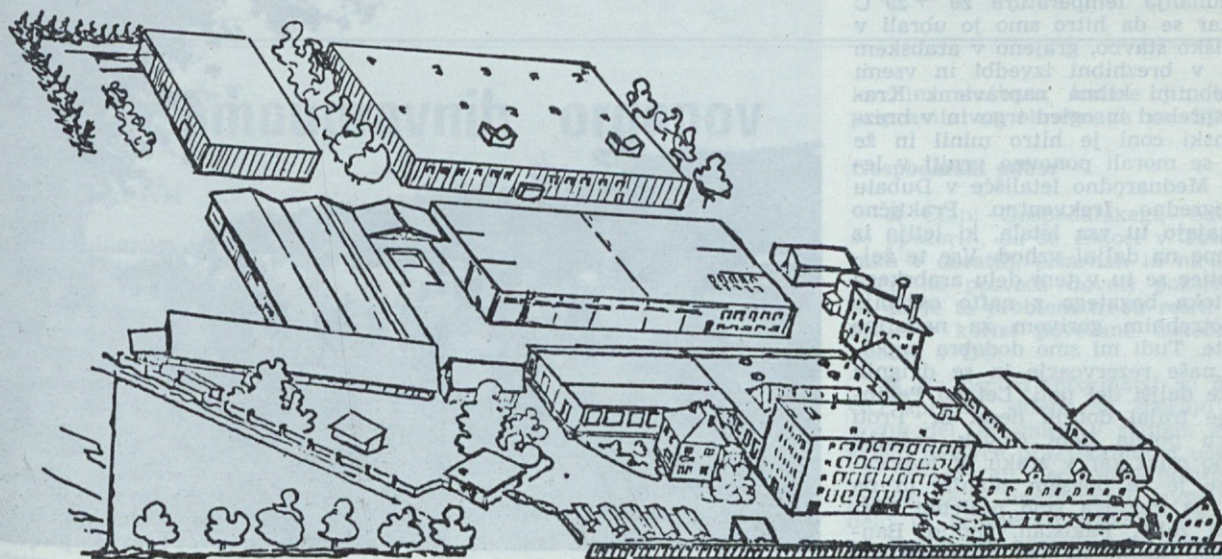
V torej takoimenovani tretji re-

13 %, izvoz pa je bil več kot 6 milj. US \$. Stopnja zaposlovanja je bila v tem času 6 %, za investicije pa je bilo porabljenih 48 milj. din.

Ob ugodnih finančnih rezultatih ni bil pozabljen standard delavcev. Kupljene so bile prve letovalne parcele v Vrsarju ter počitniške garsonjere v Kranjski Gori. Kasneje so bile počitniške kapacitete povečane z nakupom stanovanj v Červarju in parcel v Vrsarju. 1976 je bila uvedena pri proizvodnji ovojev nova tehnologija in sicer z uvedbo avtomatov za izdelavo ovojev. Izdelovalec teh strojev je firma Mueller.

Kronično pomanjkanje skladiščnih prostorov je narekovalo grad-

(nadaljevanje na 8. strani)

Tosama danes

njo novih skladiščnih prostorov. Zgrajeno je novo skladišče surovin, sproščeni skladiščni prostori pa so bili preurejeni v skladišče gotovih izdelkov.

Na podlagi odločitve o usmeritvi v proizvodnjo vlaknovin, je bila z nemško firmo Hergeth sklenjena pogodba o dobavi postrojenja ter uvedbi proizvodnje.

V tem času je bila povečana proizvodnja pare za zamenjavo parnega kotla z večjo kapaciteto.

1977 je bila v Tosami storjena pomembna organizacijska in samoupravna odločitev. Delovna organizacija je prešla iz enovite v združeno organizacijo. V okviru TOSAME sta bila organizirani temeljni organizaciji TOZD Saniteta in TOZD Filtri ter delovna skupnost skupnih služb.

V TOZD Saniteta so prešli proizvodni oddelki pripravjalnice, belilnice, mikalnice, vlaknovinskega oddelka ter konfekcije, ki se je razdelila na otroško in sanitetno konfekcijo; v TOZD Filtri pa je prešla proizvodnja cigaretne filterne. Poslovni predmet TOZD Saniteta predstavlja izdelovanje sanitetnih in higienskih izdelkov, TOZD Filtri pa izdelovanje cigaretne in tehničnih

filterne.

V DSSS so službe skupnega pomena organizirane po sektorjih: RTS, FRS, KS, SKS in EPS.

V skladu z novo organiziranostjo je bila urejena tudi samouprava in sicer z neposredno izvolitvijo 3 skupnih samoupravnih organov ter 6 samoupravnih organov po organizacijskih enotah kot tudi izvolitvijo 12 delegacij za občinski zbor združenega dela oziroma skupščin interesnih skupnosti. Tem organom v pomoč je bilo organizirano še 6 izvršilnih samoupravnih organov. Skupno število delegatskih mest v navedenih samoupravnih telesih je doseglo številko 248.

Pomembno delovno zmagalo je slovila TOSAMA v letu 1978, ko je TOZD Saniteta dobila nove delovne prostore za potrebe pripravjalnice in tkalnice. V novi tkalnici širokih tkanin so začeli obratovati tudi novi tkalski stroji na zračni curek (namesto čolnička. Novi stroji so postavili zahtevo po večji količini stisnjene zraka, zaradi česar je bila v objektu tkalnice postavljena kompresorska postaja.

V tem letu je bila izvedena tudi rekonstrukcija v oddelku belilnice, ki je bila potrebna zaradi postavitve

novega sušilno razpenjalnega stroja, ki je bil izdelan v NDR.

Koncem 1978. leta je izšla prva številka informativnega lista Tosamin bilten. Bilten je periodično glasilo, ki je predvideno za priložnostna izhajanja, zlasti ob obravnavanju pomembnejših poslovnih zadev v TOZD oziroma DO.

V letu 1980 je stekla v mikalnici proizvodnja novega izdelka za nego otroka in sicer hlačne plenice. Za potrebe izdelave tega izdelka je bilo uvoženo postrojenje iz ZDA. S hlačnimi plenici je program higienskih izdelkov za enkratno uporabo zaokrožen.

TOSAMA je 1980. leta zaključila s celotnim prihodkom v višini nekaj manj kot 900 milj. din ter dohodkom DO 390 milj. din.

Izvoz je v tem letu znašal okrog 610 milj. din, uvoz pa 736 milj. din.

Povprečni OD delavcev so bili v tem letu 7.820 din. Zaradi stabilizirane ravni zaposlenosti se ta v zadnjem času ni povečevala. Ob koncu leta je delalo tako 1020 delavcev, medtem ko je bilo največ delavcev koncem leta 1979, ko je v Tosami delalo 1032 delavcev oz. delavk.

Kitajska - dežela, ljudje in navade...

Ko je prijazen glas napovedovalke na beograjskem letališču Surčin napovedal odhod letala na liniji JU 610 za Peking, sva pograbila kar zajetno osebno prtljago in odkorakala v letalo Boeing 707, ki naju bo odneslo na daljno pot.

Do vmesnega postanka na letališču Dubai smo potrebovali 5 ur letenja. Ob pristanku, ki je bil po lokalnem času ob 4. uri zjutraj, je bila zunanja temperatura že +29°C in kar se da hitro smo jo ubrali v letališko stavbo, grajeno v arabskem stilu v brezhibni izvedbi in vsemi potrebnimi klima napravami. Kratek sprehod in ogled trgovin v brezcarinski coni je hitro minil in že smo se morali ponovno vrniti v letalo. Mednarodno letališče v Dubaju je izredno frekventno. Praktično pristajajo tu vsa letala, ki letijo iz Evrope na daljni vzhod. Vse te žejne ptice se tu v tem delu arabskega polotoka bogatega z nafto oskrbijo s potrebnim gorivom za nadaljne polete. Tudi mi smo dodobra napolnili naše rezervoarje in se dvignili na še daljši del poti. Let do Pekinga je trajal dobrih deset ur. Proti koncu poleta dobi človek občutek da bo ostal kar v zraku. V tem času se je že povsem zdanilo in na poti do Pekinga smo preleteli Perzijski zaliv, Pakistan, Indijo, Bangladeš, Burmo in nad reko Mekong uleteli v kitajski zračni prostor. V

Pekingu se je že mračilo in bilo je pol osmih ko smo končno pristali. Pri izstopu iz letala nas je objel topel pekinški zrak, saj je tedaj bilo +31,5°C. Tu naju je že čakal predstavnik Interexporta, tov. Nikola, ki

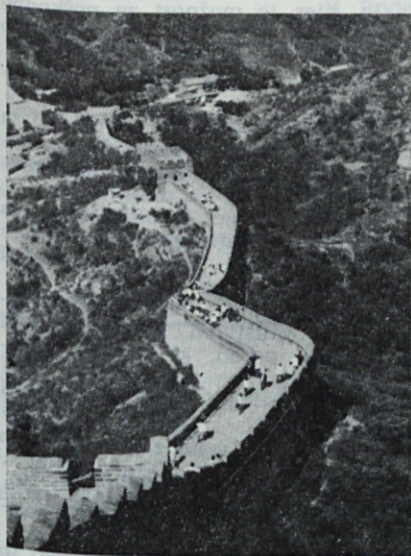
nama je pomagal urediti potrebne carinske formalnosti. Iz osebnih izkušenj lahko rečem, da spričo prtljage, ki sva jo imela, je to bila res prava formalnost. Kljub vsem bogatim potovalnim izkušnjam pa

Po končanem delavniku na pekinški ulici

(nadaljevanje z 8. strani)

nisem vpisal v carinsko deklaracijo ročne ure, na kar me je kitajski carinik zelo vljudno opozoril. Pri izhodu iz letališča so naju čakali predstavniki kitajskega združenja za lahko industrijo, ki so naš kupec filtrov, tov. Lu Shungen in Cao Huicong, slednji je na najino presenečenje govoril srbo-hrvaško. Pri mali okvari avtomobila, ki smo jo imeli na poti iz letališča v hotel, se je izkazal tov. Cerar in pot smo uspešno končali v hotelu.

Na Kitajskem zidu

Ze na poti do hotela sem opazil, da se ob močnih uličnih svetilkah zbirajo može in igrajo karte. Na vprašanje, čemu ne doma, sem dobil odgovor, da v kitajskem domu sveti ena 20 svečna žarnica in je takšna ulična razsvetljava pravno razkošje, ki ga kvartopirci izkoristijo sebi v prid. Povedati velja, da karte igrajo trije ali največ štirje,

dvajset jih pa čepi okrog njih in gleda ter se pogovarja, žal ne vem o čem. Lahko samo ugibam, vendar nisem daleč od resnice če rečem, da o vsakdanjih stvareh, prav tako kot pri nas o delu, vremenu, boleznih in vsakdanjih težavah, ki jih prinaša življenje. Prav gotovo se pa ne pogovarjajo o dopustih, ker jih ne poznajo — mislim v takšnem smislu kot pri nas. Vsak delavec na Kitajskem, ki je zaposlen, ima pravico do enega prostega dne v tednu. Ta dan mu določi podjetje v katerem je zaposlen, to pa je lahko kateri koli dan v tednu. Zato se ni čuditi, da je ob vsaki dnevni uri na cesti veliko ljudi, ki se pretežno vozijo s kolesi. Tako naj v ilustracijo navedem da je v Pekingu, ki ima 9 milijonov prebivalcev, 4,2 milijona kolesarjev. S tem so izredno racionalno rešili mestni potniški promet. Kolesarji pa imajo po večjih ulicah svoje steze in so le-te tako široke, da se po 6 — 7 kolesarjev vozi vzporedno. Največji je seveda promet zjutraj in popoldan, ko se vračajo z dela. Vsa kolesa so enake izvedbe, črno obarvana in imajo rdeče registrske tablice. Morda še to. Kitajec mora delati za kolo dva meseca.

Na dobri tretjini kitajskega ozemlja, ki se razteza na severu do Mongolije, na jugu pa do portugalskega Macao, med obema velikima rekama Jantzekiang in Hwanghao prebiva večina od cca 850 milijonov Kitajcev, to je 700 milijonov. Ta prostor je izredno gosto naseljen, tako da živi na 1 km² 270 ljudi v primerjavi z Zahodno Nemčijo, kjer živi 250 ljudi na km².

Ta del Kitajske je poljedelsko izredno skrbno in natančno obdelan in daje glavni pridelek riža, pšenice soje in povrtnin. V času najinega obiska je bilo ravno spravilo pšenice. Vsa dela opravljajo ročno. Le največje komune imajo poljedelske stroje. Zanimivo je tudi to, da žito

Rikša v Shanghaju

sušijo kar na asfaltnih cestah. Po pokošenem polju pa se še opravlja organizirano pobiranje klasja. Kitajci so v poljedelstvu izjemno uspeli že s tem, da danes ne poznajo lakote in pridelajo z vso skrbnostjo za svoje prebivalce dovolj hrane. Kmetje imajo okrog svoje hiše lastno ohišnico, na kateri pridelajo nekaj hrane za sebe in del celo prodajo v mestu. Saj sva lahko videla ob cesti prodajalce zelenjave (predvsem čebule) v tem času, ki so jo mimoideči, ko so se vračali z dela, hitro kupili.

V tem letnem času je v Pekingu ob večernih urah vse na cesti, poseda po pločnikih staro in mlado. Nekateri se poizkušajo tudi že s trgovino, prodajo keramike in raznih spominčkov. Vse to je rodil turistem, ki se sicer sramežljivo, vendar vztrajno širi tudi v tej deželi.

(nadaljevanje prihodnjič)

S sej samoupravnih organov

Skupni delavski svet

■ V 15-dnevno javno razpravo se predaja predlog ocenitve novosprejetih del in nalog v EPS:

— vodja avtomatske obdelave podatkov razpon od 24 — 28 kat

— programer razpon od 16 — 20 kat

■ Sprejme se predlagana ocenitev del in nalog v nabavni službi in sicer:

— vodja nabavne službe 20—24 kat

— nabavni referent I 17—21 kat

— nabavni referent II 14—18 kat

— pomočnik nabav. ref. 12—15 kat

■ Sprejme se Pravilnik o knjigovodstvu po predlogu kot so ga pripravili v strokovnih službah fi-

nančno računovodskega sektorja.

■ Odobrijo se sredstva v višini 15.600,00 din za nakup ročne kosilnice.

■ Odobrijo se dodatna sredstva v višini 31.781,05 din za izdelano omaro v uvozno — izvozni službi.

■ Odobrijo se sredstva v višini 115.000,00 din za plačilo povišane cene kompresorja, dobavljenega od podjetja Energoinvest.

■ Za delegata Samoupravne interesne skupnosti za požarno varnost se imenuje tov. Ivan Drolc.

■ Sindikat naj zbrane predloge sprememb Poslovnika o koriščenju počitniških kapacitet posreduje stro-

kovnim službam, katere jih bodo pripravile za obravnavo na SDS.

Gospodarski odbor

■ Člani Gospodarskega odbora so opozorili, da se čistoči v Tosami, tako v obratih, pisarnah in na dvorišču ne posveča dovolj pozornosti in da je ta problem treba rešiti čim preje v korist povečane čistoče in ugodja v DO.

■ Na osnovi informacij so člani GO sprejeli sklep, da morajo vsi vodje del, ki imajo v svojem delokrogu delavce praktikante in učence na obvezni ali neobvezni počitniški praksi, le-te nadzorovati, uvajati v delo in ocenjevati njihove dosežke na konkretno opravljenem delu.

(nadaljevanje na 10. strani)

■ Na osnovi pripomb je bil sprejet sklep, da bo prodaja izdelkov II. kvalitete vsak petek od 10.00 do 14.00 ure v ekspeditu, s tem naj bi se izognili dolgi čakalni dobi in odsotnosti delavcev od opravljanja nalog.

■ Potrdi se povišanje cen cigaretnim filtrom in polnilnim vložkom za flomastre v višini kot jih je predlagal komercialni sektor.

Delavski svet TOZD Filtri

■ Navedene nosilce nalog se zadolži, da do konca tega leta opravijo naslednje naloge s področja varstva pri delu:

— opraviti preizkus znanja iz varstva pri delu za delavce, ki opravljajo dela, kjer je možnost za poškodbe večja in za vodje, ki neposredno vodijo ali nadzirajo delo

nosilec naloge: vodja proizvodnje v sodelovanju z vodjo službe za varstvo pri delu.

— opraviti obdobjni zdravniški pregled za opravljanje določenega dela z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar

nosilec naloge: pooblaščenec za varstvo pri delu TOZD Filtri,

— ureditev delovnega mesta pri rezanju in pakiranju varstvene vavate

nosilec naloge: vodja proizvodnje v sodelovanju s TRS

— po delovnih prostorih označiti transportne poti

nosilec naloge: pooblaščenec za varstvo pri delu v sodelovanju s TRS

— za proizvodne stroje pridobiti odgovarjajoče izjave o njihovi ustreznosti z vidika varstva pri delu

nosilec naloge: vodja proizvodnje v sodelovanju z vodjo službe varstva pri delu

— preureditev avtomatskih vrat

nosilec naloge: vodja proizvodnje v sodelovanju s TRS

■ Ugotovi se periodični obračun TOZD Filtri za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 1981 z naslednjo vsebino:

— bilanca uspeha od 1. 1. do 30. 6. 1981

— posebni podatki k bilanci uspeha za isto obdobje

— poslovno finančno poročilo

— predpisane dodatne priloge

— poročilo o koriščenju združenih sredstev SSP

— poročilo o poslovanju obrata družbene prehrane.

■ Potrdi se izplačilo 150.000,00 din Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani VTO Kemija in kemijska tehnologija; katedra za organsko kemijo, za opravljene analize mavčevih ovojev.

■ Pri Ljubljanski banki Domžale se za dobo trinajstih mesecev vežejo sredstva v višini 10.000.000,00 din, na podlagi katerih se najame kredit.

■ Odobri se nakup dveh lepilnih strojčkov v skupni vrednosti 3830

DM in 17.270,00 din.

■ Pooblasti se Ljubljansko banko, Banko Domžale, da izda v smislu 156. člena Zakona o deviznem poslovanju, garancijo za 71.850 \$.

Delavski svet DSSS

■ Ugotovi se periodični obračun DSSS za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 1981.

■ Navedene nosilce posameznih nalog iz Varstva pri delu se zadolži, da do konca letošnjega leta izvedejo sledeče naloge:

— preizkus znanja iz VD za delavce, ki opravljajo dela, kjer je možnost za poškodbe večja in za vodje, ki neposredno vodijo ali nadzirajo delo

nosilec naloge: splošno kadrovski sektor

— odstranitev provizorne zidarske lope pri rezervoarju za mazut in ureditev lovilnega bazena v primeru razlitja mazuta

nosilec naloge: tehnično razvojni sektor

— pravilnik o varstvu pred požarom dopolniti s sprejeto reorganizacijo DO in službe za varstvo pred požarom ter določiti pravice in obveznosti delavcev in odgovornih oseb

nosilec naloge: splošno kadrovski sektor

— v skladiščnih prostorih označiti ustrezne transportne in intervencijske poti

nosilec naloge: tehnično razvojni sektor v sodelovanju s komercialnim sektorjem

■ Odobrijo se poslovni stroški in drugi izredni izdatki in skupnem znesku 28.519,60 din.

■ TRS se zadolži, da za delavski svet DSSS pripravi poročilo, zakaj prihaja do tako visokih penalov za jeklenke od DO Polikem, TOZD Chemo.

■ V kolikor se bodo še pojavljale razlike v ceni embalaže (steklenice od radenske vode), bodo to razliko plačali sami delavci obrata družbene prehrane, ker je bil že sprejet sklep o zaračunavanju kavcije za steklenice.

Delavski svet TOZD Saniteta

■ Ugotovi se periodični obračun TOZD Saniteta za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 1981.

■ Pristopi se k Aneksu št. 1 Samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanske skupnosti občine Domžale za obdobje 1981/85. Za podpisnika se imenuje tov. Edvard Peternel.

■ Pristopi se k Samoupravnemu sporazumu o trajno poslovno tehničnem sodelovanju med TOSAMO, TOZD Saniteta in RO Jugovinil, OOUR Folija in OOUR Komerciala Kaštel Sučurac.

■ Pristopi se k Samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev med Tosamo Domžale in Iplas, TOZD Mitol Sežana. Za pod-

pisnika se imenuje tov. Edvard Peternel.

■ Daje soglasje k Samoupravnemu sporazumu med Chemo iz Ljubljane in SODA-SO iz Lukovca, s tem, da se priznajo pogoji navedeni v tem sporazumu.

■ Odpiše se razlika v ceni standardnega zavitka za novorojenčke v višini 650,00 din.

■ Potrdi se cena za dela, ki jih dolži, da do konca letošnjega leta izvedejo sledeče naloge iz področja varstva pri delu:

— preizkus znanja iz varstva pri delu za delavce, ki opravljajo dela, kjer je možnost za poškodbe večja in za vodje, ki neposredno vodijo ali nadzorujejo delo.

nosilec naloge: splošno kadrovski sektor

— obdobjni zdravniški pregledi za delavce, ki opravljajo dela z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar

nosilec naloge: pooblaščenec za varstvo pri delu TOZD Saniteta

— po delovnih prostorih označiti transportne poti

nosilec naloge: TRS v sodelovanju z vodstvom TOZD Saniteta

— pregled posod, ki so pod pritiskom

nosilec naloge: TRS v sodelovanju s SKS

■ Potrdi se cena za dela, ki jih opravljajo delavci TOZD Filtri v TOZD Saniteta v višini 111,80 din.

■ Potrdi se cena 37,97 din za izdelavo 1 kg zobnih tamponov.

■ Odobrijo se poslovni stroški in drugi izdatki v skupnem znesku 209.008,06 din.

■ Potrdi se odpis sredstev, združenih v OZD in Samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje v znesku 36.222.327,78 v breme poslovnega sklada. Navedeni znesek se obdrži v izvenbilančni evidenci.

Komisija za delovna razmerja TOZD Saniteta

■ Tov. Limoni Janez se s 15. 8. 1981 za nedoločen čas razporedi na dela in naloge »Vzdrževalec I« v oddelku netkanega blaga.

■ Za nedoločen čas, s poizkusno dobo treh mesecev se sprejme v delovno razmerje za potrebe oddelka netkanega blaga tov. Vesel Andrej. V komisijo za spremljanje poizkusnega dela se imenuje tov. Gornik Franc, Gorenc Vojko in Marjan Hafner.

■ Tov. Sajevec Saša se sprejme v delovno razmerje, kot pripravnik za vodjo izmene v otroški konfekciji. Za mentorja se imenuje tov. Murn Maruša.

■ Tov. Strmšek Jernej se s 1. 8. 1981 za nedoločen čas razporedi na dela in naloge »vodja skupine obratnih mehanikov« za oddelek mikalnice.

(nadaljevanje na 11. strani)

■ Na dela in naloge »Upravljalca stroja za navijanje ovojev Shake« se za nedoločen čas premesti tov. Kočar Angelca — sedaj upravljalca stroja za navijanje ovojev.

■ Tov. Igljič Pavli se sporazumno prekine delovno razmerje s 1. 7. 1981.

■ Tov. Rus Angelci se odobri 5 dni izrednega plačanega dopusta za odpravo posledic požara. Istočasno pa se odobri 5 dni izrednega plačanega dopusta tudi tov. Žordaniji Stanetu, ki ga je potreboval za enake namene.

S. Rode

ZAHVALA

Ob smrti mojega dragega očeta Jožefa Kosija se vsem sodelavkam in sodelavcem iz mikalnice prav lepo zahvaljujem za izraze sožalja in denarno pomoč.

Enako se zahvaljujem tudi sindikalni organizaciji.

Ivanka Šošter

Osebne vesti

Rojstni dan praznujejo od 12. 9. do 11. 10. 1981.

TOZD SANITETA

Mikalnica

13. 9. Bešter Rezka, 20. 9. Cimbola Ani, 22. 9. Česen Slavka, 5. 10. Frankovič Brigita, 10. 10. Hrovat Pavla, 29. 9. Hribar Marija, 16. 9. Jeretina Francka, 15. 9. Križman Brigita, 7. 10. Kosec Marija, 26. 9. Korošec Marija, 19. 9. Korošec Jože, 18. 9. Lazarevič Marica, 1. 10. Sedeljšak Marinka, 13. 9. Oražem Jože.

Otroška konfekcija

2. 10. Avman Mihaela, 19. 9. Belzaj Helena, 7. 10. Kubelj Andreja, 9. 10. Horvat Marija, 21. 9. Jančar Terezija, 5. 10. Kovačič Joži, 19. 9. Rudolf Joži.

Sanitetna konfekcija

1. 10. Batič Ivanka, 24. 9. Cerar Marija, 24. 9. Cvirn Dragica, 25. 9. Jeretina Dragica, 18. 9. Mihajlovič Dragana, 23. 9. Pirnat Matej, 13. 9. Račič Zinka, 27. 9. Kokalj Pavla, 24. 9. Pestator Marinka, 22. 9. Per-

ne Majda, 25. 9. Smolnikar Milka, 7. 10. Urankar Draga, 1. 10. Volkar Marija, 1. 10. Zupan Mihaela, 7. 10. Zupan Rafko.

Tkalnica ovojev

6. 10. Cerar Francka, 23. 9. Marn Marija, 9. 10. Prelovšek Zinka, 8. 10. Praznik Rezka, 2. 10. Planinc Marija, 30. 9. Rode Marica, 30. 9. Hafner Vikica.

Avtomatska tkalnica

7. 10. Florjančič Rafaela, 6. 10. Marolt Magda, 6. 10. Ravnikar Marija, 2. 10. Stele Fani, 29. 9. Šuštar Pavla.

Belilnica

16. 9. Pavšek Viktor, 18. 9. Pirnat Milena.

Vodstvo sanitete

21. 9. Pungerčar Marjeta.

TOZD FILTRI

26. 9. Andrejka Miha, 10. 10. Breznik Mihela, 16. 9. Cirer Joži, 27. 9. Grošelj Marjeta, 14. 9. Pavlič Zofka, 29. 9. Smolnikar Jelka, 28. 9. Urankar Tinca.

SKUPNE SLUŽBE — DSSS

Pomožni obrati

17. 9. Hribar Ivanka, 14. 9. Jamšek Franc, 13. 10. Klopčič Stane, 26. 9. Zlendar Edvard, 4. 10. Ferenčak Pavle.

Skupne službe

6. 10. Hafner Francka, 18. 9. Jeretina Metka oec., 27. 9. Kos Martin, 3. 10. Lekan Francka, 12. 9. Peterlin Franc dipl. ing., 12. 9. Primožič Vlasta, 5. 10. Korošec Nada.

Komerciala

14. 9. Dečman Viktor, 26. 9. Florjančič Matevž, 25. 9. Grilj Milan, 17. 9. Miš Franc, 28. 9. Novak Marjan, 1. 10. Novak Miran, 5. 10. Prstec Stjepan, 17. 9. Račič Martin, 20. 9. Rebolj Milica, 6. 10. Strehar Karol, 16. 9. Bizilj Jože.

PRIŠLI V DELOVNO ORGANIZACIJO:

Bizilj Jože — KS
Rems Janez — PO
Rožič Zdravko — PO

ODŠEL IZ DELOVNE ORGANIZACIJE:

Hanzlovsky Tine — sporazumno.

RODILI SO SE:

Velkavrh Janku — sin
Cerar Mariji — hči
Kobl Marti — sin
Ustar Magdi — hči
Stare Tinetu — sin
Urbanija Martini — sin

POROČILA STA SE:

Pirnat Matevž in Kavka Marija por. PIRNAT.

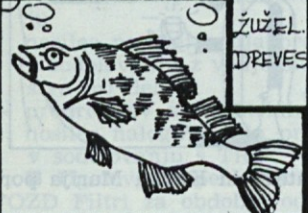
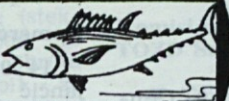
Izdaja: TOSAMA

Uredniški odbor:

Dušan Borštinar, Marta Drčar, Olga Jeretina, Vladka Berlec, Zdenka Kokalj — blagajnik, Ivanka Ogorevc, Franc Arnuš, Miha Andrejka, Jože Podpeskar — dipl. ing., Marija Prešek — korektor, Tone Stare — fotograf, Marjana Lubinič — dipl. iur. — glavni urednik.

Naklada: 1.300 izvodov

Tisk: Papirkonfekcija Krško

	ITALIJ. PISATELJICA "NEBRI"	VRETEČ DEL. ELEKTRO. MOTORJA	INDIJ. POLITIK "ALI SEID"	MOŠKO IME	ŽIDINJA FRANK. NAPISALA DNEVNIK	KATRAN		TEPEČEK	IZOBRAZBA	SADJEŽ	USVEŽILNE PIJACE	SANJE
	NAJ. VRH V TURČIJI											
	PLAŠČ. 6. PINKAMI ZA IGRO											
	DENAR. ENOTA INDIJI											
POZNAVALEC PRATIKE							ZANESLJIV, REĐEN					
OLIVER UPFDAL		MAKED. KOLO										
		SLOV. PESNIK JOŽE										
PREPIR				KRAŠKA PLANO-TAS TV. STOLP	TOVAR. POHIŠTVA		JASA POSEKA					
							VERSKO SREŠNA ISLANA					PRISTAN V GRČIJI
LAHKA TKANINA				NARODNA BANKA			HRBET	RADKO POLIČ	OČE	POPOVIC KOČA	SEST. V. V.	STANKO ŠKERLA
UNIČEVAL. ŽELEZA				PLOSKOV MERA								
				JAZ (LAT.)			HRAST					STAR SLOVAN
UČENEC V BOSPO-DARSTVU							OTKA PRI PLUGU					LOJZE UDE
							NIKELI					ANTON ULAGA
				ŽUŽEL. DREVES						PODUK, NASVET		
												

NAGRADE

Za križanko iz 8. številke je prišlo 55 rešitev. Žreb je izbral naslednje reševalce:

1. nagrada — BRODAR FRANCI, pripravljavnica — TOZD Saniteta
2. nagrada — DROLC IVAN, komercialni sektor — DSSS
3. nagrada — DJURAŠEVIČ RAJKO, belilnica — TOZD Saniteta.

Čestitamo!

Malo za šalo - malo za res

Za ugankarice

Ker obletnice res niso b'le okrogle, razvozlat' popolnoma uganke niste mogle.

A zadevo ste kar razvozljale in pridno ste sodelovale.

Nekateri so se nasmejali, nekateri so pa godrnjali. A do pisanja imamo vsi pravico, kot za grenko solžo in resnico.

Oglejmo si zdaj praznike — za stopetindvajset let jih je.

Pred 30 leti je bilo, ko mlado dekle mami je od doma ušlo.

Pred matičarjem obljudljena zvestoba dolgoletna bo kmalu 18 let stara - polnoletna! Najlepši praznik — rojstni dan, že petdeseti je praznovan. Četrti praznik pa bo ta, da 27 let bom že TOSAMOVKA.

Uganka ta je rešena, naj prostor zdaj še drugim da. Naj zdaj kdo drugi se oglasi, da v »Tosami« bodo špasi. Da vsi na vrsto bi prišli, pohitimo, ker čas beži.

Ana